

Anita Vätkki

Anita Vätkkiä seuran tilaisuudessa puhuttanut Kansallisoopperan päämusiikkijärjestäjä Erkki Tammela tunnustautui intohimoiseksi Wagner-faniksi.

Maailmankuulu Wagner-sopraano ja Suomen Wagner-seuran kunniajäsenen numero 9 **Anita Vätkki** vieraili syyskuun lopulla seuran tilaisuudessa Helsingissä. Pirteä ja huumorintajuinen laulajatahti kertoi eloisesti uransa vaiheista, jotka veivät hänet Vaasan teatterista muiden muassa Kansallisoopperaan, New Yorkin Metropolitaniin, Wienin valtionoopperaan ja Bayreuthin Festspielhausiin.

Anita Vätkin puhuttajana toimi hänen pitkäaikainen ystävänsä **Erkki Tammela**, joka toimii Kansallisoopperan päämusiikkijärjestäjänä.

Tilaisuudessa kuultiin myös **Matti Luukkaisen** valitsemia hienoja ja harvinaisia äänitteitä Anita Vätkin esityksistä.

Operetteja Vaasan teatterissa

Anita Vätkin ensimmäiset näyttämöt olivat Pohjanmaalla. Hän näytteli Kokolan teatterissa ja Vaasan suomalaisessa teatterissa 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alkupuolella.

V a a s a s s a Vätkki näytteli ja lauloi kolme vuotta päärooleja. Ohjelmistossa olivat muun muassa **Emmerich Kälmanin** suosittu operetit *Kreivitär Mariza* ja *Mus-talaisruhtinatar*.

Teksti ja kuvat:
Heikki J. Eskelinen

Vaasan teatteria Anita Vätkki pitää erittäin hyödyllisenä kouluna:

– Teatteri oli minulle hyvin tärkeä vaihe: siellä sain hyvän pohjakoulutuksen näyttelemisestä, jota tarvitaan oopperanäyttämöillä.

Vaasassa Anita Vätkki alkoi harjoitella laulua Tyyne Hasen johdolla. Tämä huomasi pian oppilaansa äänen erikoisuuden ja temperamenttikkuuden ja ryhtyi kannustamaan oopperauralle.

Ensikonsertit syksyllä 1954

Syksyllä 1954 Anita Vätkki piti ensikonsertin sekä Vaasassa että Helsingissä. Arvostelut olivat ylistäviä.

Tyyne Hase ilmoitti Anita Vätkin Kansallisoopperaan koelauluun tämän tietämättä. Helmikuun lopulla 1954 Vätkki sitten matkusti Helsinkiin ja lauloi **Verdiä** ja **Pyllkästä**. Kuulijoina olivat muun muassa **Alfons Almi**, pääjohtaja **Sulo Räikkönen** sekä kapellimestarit **Jussi Jalas** ja **Nisse Rinkama**.

Esitys teki vaikutuksen oopperan johtoon.

– Kaikki sujui sitten nopeasti, ja puolentoista tunnin kuluttua minulla oli solistisopimus oopperan kanssa.

Tosca Kansallisoopperan läpilyöntiteos

Kansallisoopperassa Anita Vätkki aloitti syksyllä 1955.

– Ensin minä lauloin Marizan ja joi-takin oopperoiden pikkurooleja kuten kreivitär Cepranon Verdin *Rigoletossa*.

Ooppera kärsi rahapulasta, ja Anita Vätkki kuuli sen suunnittelevan sopraanoiden vähentämistä. **Alfons Almi** puolusti nuorta sopraanoa ja vaati, että hänelle piti antaa mahdollisuus näyttää kykynsä isossa roolissa.

– Almi kysyi sitten minulta, mitä roolia haluaisin esittää. Minun ei tarvinnut kauan miettiä: se oli Tosca.

Almi pudisteli päätään: ei Toscaa.

– Minä pidin pintani ja intin: Tosca tai ei mitään.

Suunnitelma toteutui, ja ensi-ilta oli loppiaisena 1956. Lehtien kriitikot ylistivät, ja yleisö osoitti suosiotaan.

– *Tosca* oli minun suuri läpilyöntini. Monet arvostelijat kirjoittivat, että uusi dramaattinen sopraano on syntynyt.

Brünnhilde Helsingissä ja Tukholmassa

Oopperaroleja tuli Kansallisoopperassa lisää. Anita Vätkki lauloi muun muassa Santuzzan *Mascagnin Cavalleria Rusticana*ssa.

Tukholman kuninkaallinen teatteri vieraili sitten Helsingissä, ja Santuzzan esittäjä sairastui.

– Iltapäivällä minulle kerrottiin, että joudun tuuraamaan sairastunutta päättähteä **Barbro Ericsonia**. Minun piti hypätä suoraan lavalle.

Parin viikon kuluttua oli Kansallisoopperassa *Valkyyrian* ensi-ilta, ja Anita Vätkki esiintyi Brünnhildenä. Katsomossa istui myös Kuninkaallisen oopperan johtaja **Set Svanholm**. Hän pyysi Vätkkiä Tukholmaan laulamaan Brünnhilden alkukielellä.

– Minä sanoin, ettei se onnistu, kun osaan roolin vain suomeksi eikä ole riit-

tävästi aikaa harjoitella sitä saksaksi. Svanholm lupasi, että saa laulaa sen äidinkielelläni, muut käyttivät saksaa.

Brünnhilde oli Toscan jälkeen toinen Välkin suuri läpilyönti. Jälleen nuori sopraano sai kiitosta sekä yleisöltä että kriitikoilta. Tarjouksia alkoi tulla kaikkialta Euroopan suurista oopperataloista.

Anita Välkistä Valkyrian Brünnhilde on oopperakirjallisuuden hirmuisimpia aloituksia.

– Kaikki Brünnhildet ovat aika hermona ennen hojotoho-valkyriahuutoa.

Lontoon Covent Gardeniin

Lontoon Covent Gardenista tuli kutsu koelauluun alkuvuonna 1961.

– Laulu seurasi kapellimestari **Georg Solti**, pääjohtaja **sir David Webster** ja **Hans Hotter**, joka ohjasi Lontoon Ringin ja lauloi siinä myös Wotanin osan.

Solti ilmoitti, että suomalaissopraano on lunastanut paikkansa talossa ja että hän saisi jonkin roolin.

– Pääosia hän ei luvannut vaan kertoi, että koelauluun oli kutsuttu muitakin hyviä sopraanoita.

Neljän päivän kuluttua sain sitten sähkösen, jossa kerrottiin, että minut oli valittu Brünnhildeksi.

Covent Gardenin ensi-ilta oli syyskuussa 1961, ja siihen mennessä Anita Vätkki ehti opetella roolin saksaksi.

Lontoon Brünnhilde oli Anita Vätkkille jälleen suuri menestys, ja hänen maineensa levisi jo Amerikkaan saakka.

New Yorkin Metropolitanin

Loppuvuonna 1961 New Yorkin Metropolitan lähetti sähkösen ja tarjosi hänelle vierailunäytöntä Brünnhilden roolissa tammikuulle 1962.

– Minä kiiruhdin sähkösen kädessä Almin luo ja pyysin matkustuslupaa. Almi kielsi: et voi lähteä, samaan aikaan on täällä *Turandotin* koululaisnäytös.

Vätkki meni kapellimestari Jussi Jalaksen luo ja kertoi huolensa.

– Jalas tuumi, ettei meille aivan joka päivä tule tällaisia kutsuja Metropolitanista ja taivutti Almin.

Metropolitanissa Ringin johti **Erich Leinsdorf** ja Siegmundina lauloi **Jon Vickers**.

Yleisö otti Anita Vätkin innostuneesti vastaan.

– Yllätys oli suuri, kun heti ensimmäisten hojotoho-valkyriahuudon jälkeen katsojat puhkesivat taputtamaan ja osoittamaan suosiotaan. Sellaista en ollut kokenut missään aikaisemmin.

Menestyksekkään illan kruunasi Metropolitanin johtaja Rudolf Bing.

– Valkyrian esityksen jälkeen Bing johdatti minut kädestä pitäen lavalle.

New Yorkin armottomiksi tunnetut kriitikot olivat myytyjä ja kirjoittivat Vätkin esityksestä ylistäviä arvosteluja.

Wieniin ja Bayreuthiin

Lontoon ja New Yorkin suurmenestysten

jälkeen Anita Vätkki sai keväällä 1962 kutsun Wienin valtionoopperaan. Kesällä hän solmi oopperan kanssa kolmivuotisen sopimuksen, vaikka ei saanutkaan virkavapautta Kansallisoopperassa.

Wienin ohjelmassa oli paljon Wagneria, muun muassa *Tannhäuserin* Elisabeth sekä Turandotin nimirooli ja huippuvaikea Färberinin osa **Richard Straussin** *Die Frau ohne Schatten* -oopperassa.

Wienin-vuosiensa kahtena kesänä 1963 ja 1964 Anita Vätkki lauloi Bayreuthin Festspielhausissa Brünnhilden roolin menestyksekkäästi Valkyriassa ja kolmannen Nornan osan Jumalten tuhossa. Orkesteria johtivat Rudolf Kempe ja **Berislav Klobucar**.

Jack C. Leo ja Riitta-Eliisa Laine kiittivät Anita Vätkkiä mielenkiintoisista ja hauskoista muisteloista. Yleisöä oli tilaisuudessa noin 50.

Kuuluisia kapellimestareita

Intialainen **Zubin Mehta** on Anita Vätkkille kapellimestareista läheisin.

– Mehta luo sisäisellä voimallaan suorastaan taikapiirin esityksiin. Hän tuntee Wagnerin ja ihailee häntä.

Vätkki tutustui Mehtaan Wienissä. – Hän lähetti minulle kutsun tulla Montrealiin laulamaan.

Laulaja kieltäytyi, koska ohjelma ei häntä miellyttänyt.

– Mehta oli nähnyt minut Brünnhildenä, ja hotellissa oli viesti: odotan teitä huomenna hotelli Imperialissa kello 11. Olen ottanut selvää, teillä ei ole silloin harjoitusta.

Suomalaissopraanoon nuori, komea Mehta teki heti vaikutuksen.

– Hän kysyi, miksi en halua laulaa Montrealissa. Minä vastasin, etten laula sellaista ohjelmaa.

Entä Wagner, Mehta ehdotti sitten. Se nauti veti, ja esiintymisistä sovittiin. Vätkki esitti muun muassa *Tannhäuserin* ”Dich teure Hallen” ja Isolden lemmentuolon kolmessa konsertissa vuonna

1963 ja vielä uudelleen seuraavana vuonna.

Yhteistyö Zubin Mehtan kanssa jatkui vuonna 1968, kun tämä oli valittu Los Angelin orkesterin ylikapellimestariksi.

Karl Böhm johti Metropolitanissa *Lentävän hollantilaisen*, kun Sentana lauloi Anita Vätkki. Yhteisiä harjoituksia ei ehditty järjestää.

– Tapasimme ensi kertaa lavalla vain muutamaa minuuttia ennen esitystä. Hän sanoi: te osaatte ja minä osaan, ei mitään huolta. Ja kaikki sujui hienosti.

Eugene Ormandyn ja Philadelfian sinfoniaorkesterin Wagner-konsertissa Vätkki lauloi Carnegie Hallissa.

Georg Soltin ja **John Barbirollin** kanssa hän esiintyi Lontoossa, Erich Leins-

dorfin kanssa Metropolitanissa, **Rudolf Kempe** taas johti Bayreuthissa kesällä 1963 Valkyrian, jossa Vätkki esitti Brünnhilden osan.

Vätkin kanssa esiintyneitä muita maailmankuuluja kapellimestareita ovat olleet **Otto Klemperer**, **Hans Knappertsbusch** ja Tukholman **Sixten Ehrling**.

– Minä olen hyvin kiitollinen, että jo uran alkuaikoina jouduin hyvin vaativien kapellimestarien eteen. Heiltä minä opin paljon.

Oopperajohtajia ja ohjaajia

Oopperanjohtajista Anita Vätkki muistaa lämpimien ajatuksin Metropolitanin **Rudolf Bingin**.

– Hän oli alkujaan Wienin juutalaisia, varmasti kaikkien aikojen älykkäin oopperajohtaja.

Bayreuthin *Valkyriassa* Vätkkiä ohjasi **Wolfgang Wagner**, Lontoon Ringissä Hans Hotter.

– He antoivat minun näytellä varsin vapaasti ja tehdä roolin kuten itse halusin. Monta kertaa piti oikein kysyä, miten

Helsinki-toimikunnan aktiivi Jack C. Leo ojensi Anita Vätkille kiitokseksi kukkia.

he tahtovat minun jonkin kohtauksen tekemän.

Välkki uskoo, että monivuotinen näytteleminen teatterissa 1940–50-luvulla antoi lujan pohjan hänen oopperalavatyölleen.

Baritoneja ja tenoreita

Bassobaritoni Hans Hotter on Anita Vätkin mielestä valtavan suuri persoonallisuus.

– Hän vangitsi ja hänen kanssaan oli helppo näytellä. Hän vastasi näyttämöllä ja tuli lähelle. Hän oli suggestiivinen, lumoava, vaikuttava ja valtaansa ottava. Hän oli myös pitkä, vahva ja jäntevä mies ja sopi erinomaisesti ylijumala Wotaniksi paitsi äänensä myös kokonsa puolesta.

Theo Adam ei ollut kovin kookas mutta laulajana erinomainen.

– Minä taisin olla niin Hotterin pois-pilaama ettei Adam tai kukaan muu Wotan tehnyt samanlaista vaikutusta.

Välkki lauloi Wagneria myös skotti **David Wardin**, kanadalaisen George Londonin ja britti **Norman Baileyyn** kanssa. Metin debyyttissä Wotanina oli **Jerome Hines**.

Italialaiset tenorit ovat jääneet Anita Vätkin mieleen ylpeinä ja oikuttelevina.

Franco Corelli lauloi Vätkin kanssa *Turandotin* Calafina.

– Corelli oli hieno laulaja mutta ihmisenä vähän diiva.

Välkki muistaa, kuinka Corelli tuli esittäytymään, vaikka oli laulanut hänen kanssaan jo useita kertoja.

Toinen ylpeänoloinen tenori oli **Giuseppe di Stefano**. Hän esiintyi Wienin Turandotissa Vätkin parina mutta ei välittänyt tulla edes tervehtimään.

Kokonaan toista maata oli kanadalainen **Jon Vickers**, joka on samanikäinen kuin Välkki.

– Vickers oli valoisa, iloinen ja eläväinen velikulta, ihmisenä hyvin miellyttävä. Hänessä oli paljon Hans Hotterin piirteitä, ja häneen sai näyttämöllä vahvan kosketuksen ja yhteyden.

Kansallisoopperassa Vätkin tenoripartnereita olivat muun muassa **Pekka Nuotio** Tristanina ja Tannhäuserina sekä **Jorma Huttunen** Siegmundina.

Läheltä piti, ettei Välkki päässyt laulamaan myös maailmankuulun ruotsalais-tenorin **Jussi Björlingin** kanssa.

– Aidan ensi-ilta oli jo sovitun syksyksi 1960, mutta Björling kuoli vähän ennen sitä syyskuun alussa.

Monia rooleja Savonlinnassa

Suomeen Anita Välkki palasi 1960-luvun lopulla. Hän vieraili Kansallisoopperassa monissa rooleissa muun muassa Richard Straussin *Elektran* nimiosassa ja Isoldena mutta häntä ei enää kiinnitetty sopraanosolistiksi. Jostain syystä Kansallisoopperan johdolla oli varaa syrjiä suomalaista maailmanluokan laulajaa.

Savonlinnan oopperajuhlilla Anita Välkki lauloi 1970–80-luvulla monessa merkittävässä teoksessa. Hän oli **Aulis Sallisen** *Ratsumiehessä* ja *Punaisen viivan* Kuppari-Kaisana.

Erkki Tammela muistaa ohjaaja **Sakari**

Puurusen sanat Vätkin Kaisasta: suurin näyttelijätyö, minkä olen koskaan nähty. Sallinen itse puolestaan totesi, että jos hän olisi teosta säveltäessään tiennyt Anita Vätkin laulavan siinä, hän olisi kirjoittanut tästä osasta laajemman.

Kesällä 1989 Anita Välkki lauloi viimeisen roolinsa oopperalavalla. Se oli *Lentävän hollantilaisen* Mary Savonlinnassa. Esitys kuvattiin, ja sitä on saatavana videona ja dvd:nä.

Skandinaviassa parhaat Wagner-äännet

Pohjolasta on jatkuvasti noussut hienoja Wagner sopraanoita kuten **Kirsten Flagstad**, **Birgit Nilsson** ja Anita Välkki. Mistä se johtuu.

– Wolfgang Wagner totesi minulle kerran Bayreuthissa, että parhaat Wagner-äännet ovat Skandinaviassa, Tanskasta pohjoiseen ja että skandinaavien hyvyys on rotukysymys.

Välkki sanoo, että hyvä tekniikka on tärkeää.

– Wagner-laulajalla pitää olla vahva perusääni, jonka tekniikan opiskelu ja lostaa. Mutta kun äänenkäytön hallitsee, ei tarvitse kiljua, vaikka orkesterimontussa istuu 135 soittajaa.

Wagner-sopraano on hyvin erikoinen ja harvinainen äänityyppi, jonka on kestettävä suunnaton raskautta.

– Brunnhilden ja Isolden roolit ovat raskaimmat; niissä on pystyttävä laulamaan sekä matalalta että korkealta.

Anita Välkki totesi mielissään, että draamaattiselle sopraanolle on kirjoitettu herkkuisimmat oopperaroolit.

– Hyvin monet mezzosopraanotkin halusivat niitä esittää, mutta mezzosopraani ei kuitenkaan tahdo kestää Wagnerin rooleissa. Lukuisat niitä yrittäneet mezzot ovat joutuneet palaamaan entiseen fakkiinsa

Opettajaksi Sibelius-Akatemiaan

Sibelius-Akatemia tarjosi 1980-luvun puolimaisa Anita Vätkille laulunopettajan viransijaisuutta.

– Minä kieltäydyin ensin ja sanoin etten minä osaa opettaa, en ole koskaan tehnyt sitä. Minulle vastattiin, että opeta mitä itse osaat.

Välkki suostui, ja siitä alkoi hänen toinen uransa opettajana. Työtä on riittänyt pian 20 vuotta, ja opettaminen jatkuu edelleen.

– Minä innostuin opettamisesta ja opetan yhä hyvin mielelläni. Seuraan myös kiinteästi oppilaitteni urakehitystä.

Vätkin lauluoppilaat ovat menestyneet erinomaisesti monissa kilpailuissa. Hän on kouluttanut muun muassa viisi Timo Mustakallio -kilpailun voittajaa.

Tunnetuimpia Vätkin oppilaita ovat ehkä **Laura Nykänen** ja **Helena Juntunen**.

– Opettajana voin antaa oppilaille, mitä olen itse kokemuksen kautta saanut. Hyvän opettajan pitää olla paljon kokenut, jotta hän osaa siirtää lauluperinnettä nuoremmille.

Anita Välkki tähdentää, että lauluääni

on luonnon instrumentti ja että henki-
nen ja fyysinen kunto heijastuu esityk-
sessä.

– Vahva tekniikan osaaminen takaa,
että laulaja selviää vaikeanakin päivänä
roolistaan.

Anita Vätkki on kiitollinen, että hän-
nellä itsellään oli nuorena vaativa ja
taitava opettaja **Lea Piltti**, joka eli vuo-
sina 1904–82

– Lea Piltti oli koloratuurisopraano,
tekniikan mestari, joka antoi minulle
paljon viisaita neuvoja. Hän korosti, että
myös ison äänen on pystyttävä notkeu-
teen; ei riitä että osaa huutaa.

Mihin Wagner-äänit kadonneet?

Anita Vätkiltä kysyttiin, missä ovat ny-
kyisin suuret dramaattiset Wagner-äänit,
sopraanot ja sankaritenorit. Laulajatar
piti tilannetta surullisena, mutta ei kek-
sinyt kaiken kattavaa selitystä sankari-
äänten katoon.

– Korkea dramaattinen sopraano on
hyvin harvinainen äänityyppi, samoin
sankaritenori. Niitä ei välttämättä synny
joka vuosikymmenellä.

Miten sitten oopperalaulaja pitää ää-

nensä kunnossa?

– Äänen ylläpidon salaisuus on viisas
harjoittelu. On harjoiteltava sopivasti,
ei liikaa mutta ei myöskään liian vähän.

Itse Anita Vätkki sanoi laulaneensa
mieluiten koko illan oopperaroolleja,
vaikka hän pitää kovasti myös liedistä.

Lempirooliaan Vätkki ei halunnut
nimetä.

– Minä olen nauttinut kaikista roo-
leissani ja viihtynyt niissä. Turandotia
olen esittänyt eniten.

Runsaasti kuulijoita

Wagner seuran tilaisuudessa Sibelius-
Akateмиassa oli sali miltei täynnä eli
reilut 50 kuulijaa. Mukana oli monia,
jotka olivat kuulleet Anita Vätkkiä ja
ihastuneet hänen ääneensä Kansallisoop-
perassa jo 1950-luvulla.

Raimo Kaipainen kertoi, kuinka hän
talvella 1959 kovassa kuumeessa seurasi
Valkyrian kenraaliharjoitusta. Anita Väl-
kin suoritus Brünnhildenä teki nuoreen
poikkaa valtavan vaikutuksen. Jussi Jalas
johti silloin pientä orkesteria vanhan
oopperatalon pienessä montussa.

Kari Lampikoski taas muisti Välkin

Isoldena **Lauri-Juhani Ruuskasen** oh-
jaamassa esityksessä, jossa kapellimesta-
rina oli nuori ja hoikka **Leif Segerstam**.

Anita Vätkki

s. 25.10.1926 Sääksmäellä

Kokkolan teatteri 1946–51
Vaasan suomalainen teatteri
1952–55

Kansallisooppera 1955–63
1963–66 Wienin valtionooppera

Tukholma 1960 ja 1967
Covent Garden 1961–64
Metropolitan 1962–66
Bayreuth 1963–64

Anita Välkin loistorooleja:
Brünnhilde, Isolde, Kundry,
Elisabeth, Venus ja Senta;
Salome ja Elektra; Aida; Tosca
ja Turandot.

Juha Hemánus kertoi Tannhäuserinsa ohjausideoista

Teksti ja kuva:
Heikki J. Eskelinen

Juha Hemánus ja hänen ohjaamansa
Richard Wagnerin Tannhäuser kohaut-
tivat oopperaväkeä Savonlinnassa kol-
mena kesänä 1996–98 ja Tulsassa Okla-
homassa Yhdysvalloissa vuonna 2001.
Oopperan visualisoijana toimi Pariisissa
asuva kuvataiteilija **Hannu Väisänen**.

Tammikuun lopulla Juha Hemánus vie-
raili Suomen Wagner-seuran tilaisuudessa
Helsingissä kertomassa elävästi ohjausi-
deoidensa taustaa. Illan aikana nähtiin
Savonlinnassa nauhoitettuja mielenkiin-
toisia videokatkelmia teoksesta.

Hemánus kertoi, että hän ja Väisänen
ryhtyivät toteuttamaan Tannhäuseria
latinalaisittain eikä saksalaisittain. Ideoita
otettiin erityisesti Espanjasta. Tarkoitus
oli lavastuksen avulla luoda perinteistä
moniulotteisempi ja monitulkintaisempi
teos, jota katsoja voisi pienten viittausten
perusteella täydentää itse. Mielikuvituksen
kiihottamiseksi käytettiin muuan
muassa valoja ja värejä. Alun vihreä
kuvasi kevättä, kolmannen näytöksen
ruskeanpunainen syksyä.

Ohjaajan mukaan hänen Tannhäuse-
rinsa perusideana oli pyhiinvaellus. Sen
tunnusmerkkeinä olivat muun muassa
vaellussauvan muotoinen vuoristorotie
sekä sauvat kilometripylväinä ja käden-

sijoina.

Venusvuori on näyttämöllä taivaan-
kappaleen muotoinen ja Venus värittään
punainen, kuten taivaalla näkyvä Ven-
uskin.

Oopperan naisten Elisabethin ja Ve-
nuksen, hyvän ja pahan, vastakohtaisuut-
ta Hemánus pyrki lieventämään. Alun
erikoisuus oli, että lavalla nähtiin kaksi
Venusta ja kaksi Tannhäuseria, laulava
ja tanssiva pari. Hemánus kertoi toivo-
neensa, että olisi voinut panna lavalle
30 tanssijaa, mutta idea kaatui kustan-
nuksiin.

Simpukkakaulanauha maakreivin kau-
lassa juonsi Santiago de Compostelan
pyhiinvaeltajien tunnusmerkistä. Tann-
häuserin Rooman-matkan puku taas
muistuttaa espanjalaista sabenittoa eli
synnintekijän viittaa.

Kolmannen näytöksen alkusoiton ai-
kana kuvataan pyhiinvaeltajien taivas-
matkaa valoilla, jotka tuovat mieleen
Jeesuksen ristinkantamisen ja sovitus-
työn.

Ooppera päättyy värikkään pihlajan
versomiseen. Idean Hemánus sai vanhas-
ta Olavinlinnan legendasta, ja pihjala
kuvaa teoksessa versovaa paimensauvaa,
joka kertoo Tannhäuserin pelastuksesta.

Hemánuksella oli Wagnerin suurte-

Ohjaaja Juha Hemánus kertoi Tannhä-
userinsa ohjausideoista tammikuussa
Wagner-seuran tilaisuudessa Helsingissä.

oksen ohjaamisessa ja näyttämölle aset-
tamisessa Savonlinnaan monia käytän-
nön ongelmia. Yksi oli lavan muoto:
syvyyttä riitti vain kahdeksan metriä.
Myös pukujen materiaalista oli tingittävä,
sillä ne valmistettiin lopulta Moskovassa,
eikä Hannu Väisänen Pariisissa tekemiä
sommitelmia voitu toteuttaa sellaisinaan.
Myös lavasteiden siirtely näyttämölle ja
sieltä pois tuotti pulmia, sillä hauraat
esineet vaurioituivat helposti.